

به نام خداوند جان و خرد

آشنایی با عنصری

شماره‌ها (۲۰)

نویسنده: حیدر کریم‌پور

انتشارات تیرگان

سرشناسه: کریم پور، حیدر
عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با عنصری/ نویسنده: حیدر کریم پور
مشخصات نشر: تهران: تیرگان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.
فروست: شناخت چهره ها ۲۰ (ویژه نوجوانان و جوانان)
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۴-۰۴۳-۸
وضعیت فهرست نویسی: قییا
یادداشت: کتابنامه

موضوع: عنصری، حسن بن احمد، ۴۳۱ ق
موضوع: شعر فارسی - - قرن ۵ ق - - تاریخ و نقد
موضوع: شاعران ایرانی، سرگذشتنامه
بندی کنگره: ۹۱۳۹۳ ع ۴۶۸۵/ک
رده بندی دیویی: ۸ فا ۱۷۲
شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۱۳۵۲۹

انتشارات تیرگان
تهران، صندوق پستی: ۴۶۸۵/ک، تلفن: ۸۸۸۱۳۰۵۹ و ۰۹۱۲۶۱۱۱۵۱۲
Email: tati_pub@yahoo.com www.tirganpub.ir

آشنایی با عنصری

(شناخت چهره ها ۲۰)

مؤلف: حیدر کریم

طراح جلد: سید مریم میر حسینی

لیتوگرافی صدف • چاپخانه مهارت • صحافی صدف
نوبت چاپ نخست: ۱۳۹۳ • شمارگان ۲۰۰۰ نسخه
قیمت ۶۰۰۰ تومان • شماره نشر ۲۵۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۴-۰۴۳-۸

© حق چاپ: ۱۳۹۳، انتشارات تیرگان

فهرست

۵	سر آغاز
۶	زندگی نامه
۱۷	بداهه گویی و تأثیر نام عنصری بر دیگران
۱۷	محمود و ایاز
۲۱	حکایت پی کردن اسب
۲۳	حکایت هوشیاری عنصری در عالم هستی
۲۵	نشانه های قدمت در عصر غزنوی و انعکاس آن در دیوان عنصری
۳۰	دیوان عنصری منبعی برای فرهنگ نویسان و صاست داندان
۳۸	بیان و بدیع در دیوان عنصری
۴۶	پروین ترین دوره ی مدیحه سرایی از میان دوره های چهارگانه
۴۸	علت روی آوردن به قصیده و کم توجهی به غزل
۵۱	ممدوحان عنصری
۵۱	استادان و شاگردان عنصری
۵۱	عنصری از نگاه شاعران و نویسندگان
۵۵	- محمد دبیر سیاقی
۵۷	- ذبیح الله صفا
۵۷	- فروزان فر

۵۹		- غصایری
۶۲		- عوفی
۶۲		- خاقانی
۶۴		- ناصر خسرو
۶۴		- بیهقی
۶۵		- منوچهری
۶۵		- لغز شمع در مدح حکیم عنصری
۶۹		- شعر
۷۲		- دیوان اشعار
۷۴		- معرفی
۸۳		- گزیده اشعار
۱۰۲		- کتاب نما

سرآغاز

هرزین ایران اسلامی از یک فرهنگ ارزشمند و اصیلی برخوردار است و چهره‌های درخشان علمی، فرهنگی و ادبی کشور ما از زبانزد کشورهای دیگر نیز بوده است.

در کتاب‌های درسی، برخی از بزرگان علمی، فرهنگی و ادبی به طور مختصر و مفید معرفی شده‌اند، اما نیاز است بزرگان ایرانی برای نوجوانان و جوانان بهتر شناسانده شود.

انتشارات تیرگان به یاری خداوند مهربان، تلاش دارد در راستای محتوای کتاب‌های درسی و برای ارتقای سطح علمی نسل نوجوان و جوان، چهره‌های صاحب‌نام ایرانی را با زبانی ساده و قابل فهم زیر عنوان «شناخت چهره‌ها» به دلیل امروز معرفی نماید.

امیدواریم با معرفی زندگی و آثار بزرگان ایرانی، گامی سازنده در راستای گسترش فرهنگ کتاب‌خوانی در بین نوجوانان و جوانان برداشته باشیم.

ابوالقاسم، حسن بن احمد عنصری^۱، بزرگ‌ترین شاعر قصیده‌پرداز و مدیحه‌سرای قرن پنجم و پیشرو شاعران و اندیشمندان زمانه در حدود سال ۳۵۰ هجری قمری در بلخ زاده شد.

منوچهری در قصیده‌ای که در مدح عنصری سروده است، در دو بیت آن به نام، کنیه و تخلص شعری او چنین اشاره می‌کند:

تو همی تابی و من بر تو همی خوانم به مهر
هر شبی تا ز دیوان ابوالقاسم حسن

اوستاد اوستادان زمانه عنصری

عنصرش بی‌عیب و دل‌پیش و دینش بی‌فتن

(د. منوچهری، ص ۸۰)

۱. کنیه‌اش ابوالقاسم، نامش حسن، نام پدر احمد و تخلصش عنصری بود.

۲. در هیچ کتاب و تذکره‌ای به صراحت به تاریخ تولد او اشاره نشده است. اما با توجه به این شعر لیبی: گر فرخی بمرد خرا عنصری نمرود / پیری بماند دیر و جوانی برفت زود چون وفات فرخی در ۴۲۹ هجری اتفاق افتاده، بین آن است که عنصری در ۴۲۹ مردی سالخورده بوده و بدین تعبیر تولد وی را باید حدود ۳۵۰ هجری و یا چند سالی قبل یا بعد آن دانست. ر.ک. به: دیوان عنصری، تصحیح محمد دبیر سیاقی، مقدمه، ص ۲۰.